

Pressiteade

IMFi Direktorite Nõukogu arutas Baltimaade kobarraportit Eesti, Läti ja Leedu kohta

2. mail 2014 arutas Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) Direktorite Nõukogu Eesti Vabariigi, Läti Vabariigi ja Leedu Vabariigi kohta koostatavat kobarraportit, mis täiendab artikkel IV kohaseid konsultatsioone nende riikidega. Aruanne on osa IMFi katseprojektist, mille eesmärk on pidada riikidega artikkel IV kohaseid konsultatsioone loogilistes rühmades, vaadeldes nende poliitikat lõimitult. Lisaks on nende konsultatsioonide eesmärk täita lünk, mis on kahepoolse järelevalve (hinnangu andmine üksikriikide majandusele) ja mitmepoolse järelevalve (maailmamajanduse järelevaatamine) vahel. Selles osas järgib aruanne soovitusi, mis esitati 2011. aastal IMFi järelevalvetegevuse kohta iga kolme aasta tagant koostatavas ülevaates, ning aitab IMFil saavutada vastastikuse seotuse eesmärke.

Baltimaade majandusstruktuur on sarnane ning nende kaubandus- ja finantssidemed Põhjamaadega tähtsad. Majandusliku lähenemise käigus põrkuvad nad mõnikord ka ühiste probleemidele.

Kuigi Baltimaade finantssüsteemi vastupidavuse parandamisel on kriisist alates tehtud suuri edusamme, ei pakuta nende majanduses ikkagi veel palju laenu, mis toetaks nende majanduse jätkuvat taastumist. Seepärast on nende majanduse areng seni kulgenud valdavalt laenuvabalt ja ka laenumahu kasv on aeglasem kui teistel laenuvaba taastumise perioodidel. Laenumahu kasvu elavdamine on oluline selleks, et säilitada majanduskasvu ja pikemas perspektiivis edendada sissetulekute lähenemist.

Üks element, mis on omane Baltimaade kriisijärgsele taastumisele, on asjaolu, et neil on õnnestunud suurendada oma ekspordi. Samas tekitavad Baltimaade ekspordi mõned aspektid, nagu näiteks töajomahukate kaupade suur osakaal, küsimusi selle kohta, kuivõrd neil on võimalik heade tulemuste saavutamist jätkata, kuid ekspordi konkurentsivõime säilitamine on majanduse taastumise jätkumise seisukohalt jätkuvalt oluline.

Lisaks on Baltimaades tööpuudus ikka suur, kusjuures IMFi esindajate hinnangul on suur osa sellest struktuurne, olgugi et kõigi kolme riigi tööturg on suhteliselt paindlik. Samas on tööjõu maksukoormus suur ning esineb ka vajalike oskuste ja haridusega tööjõu puudust. Sissetulekute lähenemise jätkumiseks on vaja leida parim viis olemasolevate tööjõuressursside ärakasutamiseks, eriti arvestades seda, et tööjõud on vähenemas.

Direktorite Nõukogu hinnang¹

¹ Arutelu lõpus teeb IMFi peadirektor kui Direktorite Nõukogu esimees nõukogu liikmete seisukohtadest kokkuvõtte, mis edastatakse riigi ametivõimudele. Kokkuvõtetes kasutatavate kvalifikaatorite kohta saab lähemalt lugeda siit: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

Direktorite Nõukogu liikmed olid aruande koostajate hinnanguga nõus. Nad tervitasid Baltimaade kobarraportit, mis on kasulik täiendus fondi korrapärasele kahepoolsetele konsultatsioonidele Eesti, Läti ja Leeduga. Direktorite Nõukogu liikmed tänasid ametivõime ja aruande koostajaid eduka koostöö eest ühiste joonte ja probleemide ning ühiste poliitiliste reageerimisvõimaluste väljaselgitamisel. Nad ootavad võimalust arutada iga riigi poliitikat edasistes artikkel IV kohastes konsultatsioonides.

Direktorite Nõukogu liikmed märkisid, et Baltimaade majandusele on omased ühised jooned ja seosed. Kuigi „Balti mudelit” konkreetselt olemas ei ole, on kõik kolm teinud viimase kahe aastakümne jooksul muljetavaldavaid edusamme oma sissetulekute taseme lähendamisel Lääne-Euroopa omale, mille võtmeks on üldiselt olnud ettevaatlik makromajanduspoliitika, väike valitsemissektor ja suhteliselt soodne investeerimiskliima. Direktorite Nõukogu liikmed tõstsid esile Baltimaade tugevaid majandussidemeid Lääne-Euroopaga üldiselt ja Põhjamaadega konkreetselt, mis väljenduvad panganduses, välismaistes otseinvesteeringutes ja kaubanduses.

Direktorite Nõukogu liikmed rõhutasid, et Baltimaade majanduse laenuvaba taastumise jätkamine võib edaspidi osutada üha raskemaks. Nad kiitsid Baltimaade majanduse kiiret paranemist 2008.–2009. aasta kriisist, kuid märkisid, et sellega seoses on laenuandmine erasektorile kokku kuivanud. Kuigi buumide ja languste tsükli ei ole see sugugi haruldane, võib laenuandmise jätkuv nõrkus hakata pärssima investeeeringuid ja majanduskasvu. Sellega seoses oli neil hea meel tõdeda, et Eestis on laenumahu reaalkasv viimasel ajal kiirenenud. Nad soovitasid veelgi parandada maksejõuetusmenetlust, et lahendada allesjääva ülevõlgnevusega seotud probleeme ja parandada pankade riskitaju. Keskpikas perspektiivis soovitasid Direktorite Nõukogu liikmed kõigi kolme riigi ametivõimudel uurida pangandusväliste rahastamisallikate võimaluste laiendamist, sealhulgas alternatiivseid börse, mille suhtes kehtiksid vähem ranged aruandlusnõuded, piirkondlikke reitinguagentuure ja väärtpaberistamist.

Direktorite Nõukogu liikmed rõhutasid, et tuleviku jaoks on oluline tagada elav ekspordisektor. Ekspordi kiire kasv on Baltimaadel aidanud kiiresti kriisist väljuda, kusjuures selle põhijoon on hindade konkurentsivõime, mida tuleks hoida. Samas märkisid Direktorite Nõukogu liikmed, et Baltimaade ekspordi edukust ei saa võtta enesestmõistetavana, eriti arvestades tööjõumahuka ekspordi suurt osakaalu olukorras, kus demograafiline väljavaade on kehv. Nad rõhutasid, et pikemas perspektiivis on konkurentsivõime tagamiseks äärmiselt oluline ära teha struktuurireformid, näiteks parandada tööjõu oskusi ja tagada tööjõu parem rakendamine, ning parandada taristut ja teha jõupingutusi selleks, et veelgi rohkem ära kasutada oma suhteliselt soodsa ärikeskkonna eeliseid.

Direktorite Nõukogu liikmed väljendasid muret Baltimaade jätkuvalt suure tööpuuduse üle. Kuigi Baltimaade tööturud on kriisist jäänud väga vastupidavaks ja paindlikuks, leidsid Direktorite Nõukogu liikmed, et nende praegune tööpuudus on valdavalt struktuurne. Nad soovitasid parandusi kahes valdkonnas: esiteks peaksid Baltimaad püüdma eelarveneutraalsel moel vähendada oma suhteliselt suurt maksukoormust ning teiseks panema rohkem rõhku haridusele, koolitustele ja muudele aktiivsetele tööturumeetmetele, mis aitaksid leevendada oskustööjõu puudust.

Direktorite Nõukogu liikmed julgustasid Baltimaade ametivõime täiendama iga riigi poliitikat ühismeetmetega, mis aitaksid lahendada võimalikke probleeme laenu-, ekspordi- ja tööturul. Sellega seoses toetasid Direktorite Nõukogu liikmed aktiivset piirkondlikku koostööd, eriti seoses energiasektori uuendamise ja alternatiivsete energiavõimaluste uurimisega, transporditaristusse investeerimisega ning pangandusvälise finantssektori väljaarendamisega.